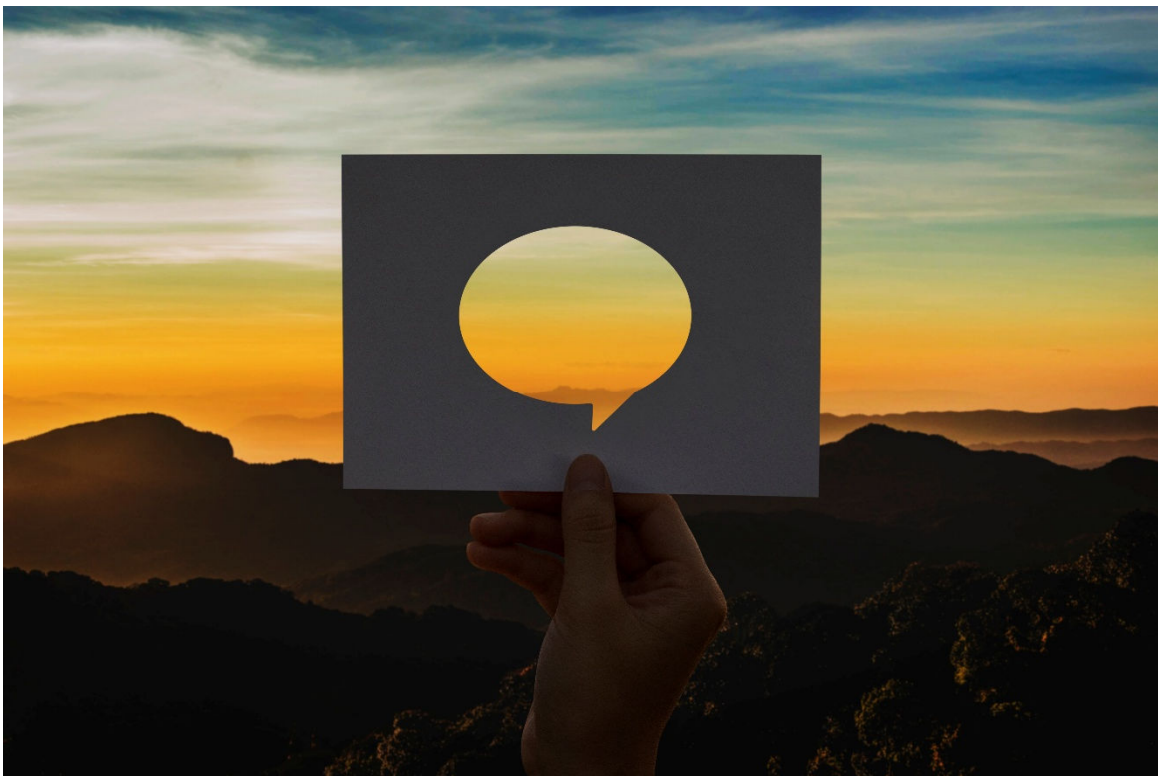

Pintes Gábor

Nézőpont kérdése... Vagy mégsem?

A fejlett nyugati világ (első, második...) ipari forradalmainak időszakától már hosszú évtizedek, sőt évszázadok teltek el. Ezen időszakokat leginkább mint az ugrásszerű fejlődés, a forradalmi újítások, találmányok, felfedezések és technológiai innovációk időszakaként emlegetjük. Az a technikai és tudományos fejlődés, előrehaladás, amit a civilizáció korábban évszázadok alatt (sem) tett meg, egyszeriben sokkal rövidebb időtartam alatt vált valósággá és változtatta meg embertömegek mindennapi életét. Kissé idealisztikus módon az így megtett mérföldes léptekeket leginkább pozitív optikán keresztül szoktuk szemlélni és ritkán adunk teret és hangot annak, hogy milyen egyéb hozadéka volt/van/lesz annak a csúcsra járatott fejlődésnek, mely a 18. század második felétől életünk mindennapjaink szerves részévé vált.

A tudomány és a technika robbanásszerű fejlődése nemcsak a természettudományok terén eredményezett változást, de új nézőpontok, szemléletmódok, világnézetek alakultak ki a humán tudományok terén is. Mindez karöltve a már említett tudományos és műszaki fejlődéssel, jobban mondva annak egyértelmű ideológiai alapot adva, alapjaiban változtatta meg az egyetemes nyugati gondolkodást. A filozófia világában ezt az alapot, kedvező kiindulópontot a pozitívizmus és annak további hullámai szolgáltatták. Még ha nem is kíváncszom a részletekbe és mélyebb filozófiai eszmefuttatásokba bocsátkozni, azt azért szükséges megemlíteni és kiemelni, hogy a mindennapok embere elkezdett hinni a tudomány és a műszaki fejlődés mindenhatóságában, a megválaszolhatatlan problémák és kérdések „nemlétezésében”. S hogy miért és miként történhetett meg mindez?

Forrás: <https://www.freepik.com/>

Valószínűleg azért, mert a fent említett folyamatok és időszakok olyan mértékű pozitivitással (ennek, mondjuk, nincs sok köze a már említett pozitivizmushoz) voltak töltve, hogy az emberek tömegének nagyon gyors változást hozott az életébe. Talán említenem sem kell, hogy pozitív változást. Arról pedig már nem is érdemes szót ejteni, hogy mindez egzakt alapokon, objektív mutatók alapján volt bizonyítható. Az, ami addig az embereknek reményt szolgáltatott a pozitív változáshoz, egyszeriben a spekulációk szintjére „csúszott”. Ha mindezt általánosan az emberi jellem alakulása (fejlődése?) szempontjából közelítenénk meg, minden bizonnyal jóval árnyaltabb képet kapnánk.

Nagyot ugorva az időben, a jelenben, ill. a közelmúltban találjuk magunkat. A több mint kétszáz évnyi rohanás mára azt eredményezte/eredményezi, hogy gyerekkorunk mindennapos használati tárgyain „Retro múzeumokban” nosztalgiazunk, hogy a generációk közötti váltások már nem 20-25 évenként következnek be, hanem sokkal kisebb és rövidebb időtartamok után. Ráadásul megjelent egy új jelenség is, melyet egy szóval aggódásként jellemeznék. Mesevilág lenne mindez, ha azt gondolnánk és állítanánk, hogy a ma embere elkezdett egyszeriben aggódni a jelenéért és félteni mindazt, ami a jövőt jelentheti, illetve ami a jövőben nem kell, hogy valósággá és elérhetővé váljon. Sokkal inkább azt kezdte el félteni, ami a lételemévé vált. A fejlődést és a változást. Nem rosszmájúságból írom, de az állandó innováció, a fejlődés olyannyira addiktívvá vált, hogy a civilizáció nagy többsége nem akar és nem hajlandó lemondani róla.

Mindezekről persze mondhatjuk, hogy nincs semmi rossz abban, ha igent mondunk a tartós fejlődésre, ha képesek vagyunk fenntartani mindazt a pozitívat, amit már sikerült elérnünk. Leginkább az okoz(hat) dilemmát sokaknak, hogy mi árán sikerül(het) mindezt fenntartanunk és elérnünk. Az, hogy a fejlődést csak az „anyag” szempontjából értékeljük és vizsgáljuk, vagy teret engedünk olyan aspektusoknak is, mint például a fejlődés erkölcsi vonzata és következménye(i). Azt tudjuk, hogy mindennek ára van, amit „mi, ti, ők” fizetünk/fizetnek meg azért, hogy a ma holnap már a távoli múlttá váljon, hogy visszapillantó tükör nélkül száguldhassunk előre és még előbbre. Mérlegelnünk kell, hogy mekkora ez az ár és hogy tényleg megéri-e. Nem hiszem, hogy mindez csak nézőpont kérdése lenne, mivel ezen dilemma gyökerei annál jóval mélyebbre hatolnak.